

Dosarul nr. 3ra-169/23

2-21069500-01-3ra-08022023

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – V. Chisilița

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici

DECIZIE

14 iunie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni

examinând recursul depus de către Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca,

în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea depusă de către Natalia Petcu împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate sub formă de cheltuieli de asistență juridică,

împotriva deciziei din 08 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de către Autoritatea Națională de Integritate, s-a casat hotărârea din data de 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii,

constată:

La 11 mai 2021 Natalia Petcu a depus acțiune împotriva Autorității Naționale de Integritate, prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 61 233,00 lei, suportate în cauza de contencios administrativ cu privire la contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 privind încălcarea regimului juridic al incompatibilității, constatat ca fiind ilegal printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

În motivarea acțiunii Natalia Petcu a indicat că la 19 septembrie 2018, fiind reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, a depus acțiune împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, emis în privința sa. Prin hotărârea din data de 05 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată. Hotărârea din 05 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost contestată, prin depunerea la 15 iunie 2020 a cererii de apel, cu solicitarea casării hotărârii instanței de fond și pronunțării unei noi hotărâri privind admiterea acțiunii.

Prin decizia din 23 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, apelul depus de către avocatul Vladislav Roșca din numele și în interesele Nataliei Petcu a fost admis. A fost casată hotărârea din 05 martie 2020 Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a fost pronunțată o nouă hotărâre privind admiterea acțiunii.

Natalia Petcu a menționat că datorită acțiunilor procedurale întreprinse, a asistenței juridice calificate acordate și a diligenței maxime manifestate de către avocat, prin decizia instanței de apel a fost anulat actul de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, instanța de apel, ajungând la concluzia că autoritatea publică eronat a constatat încălcarea reflectată în actul de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018.

Ulterior, fiind în dezacord cu decizia instanței de apel, la data de 07 octombrie 2020 Autoritatea Națională de Integritate a depus recurs, prin care a cerut casarea acesteia din urmă și menținerea hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020.

Întru apărarea drepturilor și intereselor sale, Natalia Petcu a apelat la serviciile de asistență juridică calificată ale avocatului și la etapa recursului. Astfel, ca răspuns la recursul Autorității Naționale de Integritate, a fost depusă referință, prin care a fost argumentat încă o dată caracterul nemotivat și ilegal al recursului depus și s-a solicitat respingerea integrală a acestuia, cu menținerea deciziei instanței de apel.

În consecință, prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 02 decembrie 2020, recursul depus de către Autoritatea Națională de Integritate a fost declarat inadmisibil.

Reclamanta a relatat că în cadrul procesului de contencios administrativ împotriva Autorității Naționale de Integritate a fost reprezentată de către avocat în baza contractului nr. 354/18 privind acordarea serviciilor de asistență juridică, încheiat la data de 19 septembrie 2018. Potrivit dispozițiilor contractuale, în litigiul indicat supra a încredințat asistența juridică și reprezentarea avocatului Vladislav Roșca și s-a obligat la plata onorariului în cuantumul și în condițiile prevăzute de contract.

Potrivit pct. 5.1 din contractul nr. 354/2018, părțile au agreeat că plata onorariului va fi în tarif fix - per nivel de jurisdicție, cu indicarea concretă a sumei și condițiilor de plată. În baza celor convenite de părți, avocatul a urmat să depună diligență maximă și să realizeze toate acțiunile necesare, inclusiv să întocmească toate actele necesare, indiferent de volumul, timpul necesar și complexitatea lor, pentru reprezentarea calitativă a intereselor și drepturile Nataliei Petcu în litigiul împotriva Autorității Naționale de Integritate privind contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018.

În corespundere cu acest raport contractual, reclamanta a suportat următoarele cheltuieli: pentru serviciile de asistență juridică calificată și reprezentarea intereselor și drepturilor reclamantei în instanța de fond în mărime de 19 615,00 lei; pentru serviciile de asistență juridică calificată și reprezentarea intereselor și drepturilor reclamantei în fața instanțelor de apel și recurs în mărime de 41 618,00 lei. Respectiv, cuantumul total al cheltuielilor de asistență juridică suportate au fost în mărime de 61 233,00 lei.

În cadrul examinării acțiunii privind contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, cu privire la care există o hotărâre definitivă și irevocabilă, nu a solicitat încasarea din contul Autorității Naționale de Integritate a cheltuielilor de asistență juridică, deși a fost forțată de circumstanțe să suporte cheltuielile de asistență juridică în cuantumul și în ordinea specificată mai sus. Totuși, în temeiul prevederilor legale în vigoare, este pe deplin îndreptățită să ceară de la Autoritatea Națională de Integritate compensarea prejudiciului patrimonial cauzat prin activitatea administrativă ilegală a acesteia.

Reclamanta a susținut că anume din cauza acestei activități ilegale, pentru a-și apăra drepturile și interesele legale și pentru a curma un act ilegal al unei autorități

publice împotriva sa, a fost nevoită să recurgă la cheltuieli pentru asistență juridică calificată.

În acest sens, la 16 martie 2021, în adresa Autorității Naționale de Integritate a înaintat o cerere, prin care a solicitat repararea integrală a prejudiciului patrimonial suportat pentru serviciile de asistență juridică calificată în cuantum total de 61 233,00 lei, cu emiterea actului administrativ corespunzător. Totodată, prin cerere și-a rezervat dreptul de a utiliza, în caz de respingere a demersului său absolut legal și legitim, toate instrumentele legale pentru exercitarea drepturilor și intereselor sale, inclusiv intentarea unei noi acțiuni în instanța de judecată pentru solicitarea cheltuielilor de judecată corespunzătoare. Or, din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte și cheltuielile de asistență juridică, așa cum prevede art. 90, lit. i) din Codul de procedură civilă.

În rezultat, Autoritatea Națională de Integritate a răspuns la cererea din 16 martie 2021, prin scrisoarea nr. 07/1794 din 07 aprilie 2021, prin care a respins solicitarea, considerând că suma de 61 233,00 lei nu poate fi acceptată pe motiv că cuantumul calculat este mult prea mare pentru astfel de litigii și că sub aspectul rezonabilității cheltuielii de asistență juridică, valoarea revendicată este excesivă, ceea ce impune respingerea integrală a pretențiilor formulate în cerere.

În opinia reclamantei aprecierile autorității sunt absolut nefondate și ilegale, iar refuzul de compensare a prejudiciului cauzat, este o eschivare de la executarea propriilor obligații și respectarea drepturilor sale legale. Pentru a face asemenea declarații Autoritatea Națională de Integritate, ar fi trebuit mai întâi să existe niște analize de ansamblu ale cheltuielilor de asistență juridică calificată „pentru astfel de litigii”, analize care să fie realizate inclusiv din perspectiva „aspectului rezonabilității”. Doar într-un asemenea caz ar fi putut fi apreciat ca fiind relativ obiectiv calificativul „excesiv” în contextul unor „astfel de litigii”. În prezent, nu există niciun fel de asemenea analize.

Natalia Petcu a relatat că cheltuielile suportate pentru serviciile juridice calificate de care a beneficiat în cadrul litigiului împotriva Autorității Naționale de Integritate de-a lungul întregului proces judiciar, la toate nivelurile de jurisdicție, au fost reale, necesare și rezonabile.

Caracterul real al acestor cheltuieli este demonstrat prin bonurile de plată în temeiul cărora a fost realizată plata serviciilor. Or, în temeiul relațiilor contractuale de prestare a serviciilor juridice calificate, a achitat în contul Biroului asociat de avocați „Efrim, Roșca și Asociații” suma de 61 233,00 lei.

Necesitatea acestor cheltuieli este de necontestat, fiind argumentată, în special, prin riscurile pe care le impunea necontestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 și nesuținerea profesională și înalt calificată a ilegalității lui în fața instanței judecătorești. Or, în condițiile în care nu este jurist de formare, nu cunoaște și nu deține abilitățile necesare de apărare a intereselor sale într-un proces judiciar, ar fi existat riscul menținerii în vigoare a unui act administrativ ilegal, care ar fi privat-o de dreptul de a deține o funcție publică pentru o perioadă de 3 ani, respectiv, ar fi privat-o de dreptul de a-și desfășura activitatea profesională în continuare, i-ar fi închis accesul pentru o activitate în domeniul public și i-ar fi pătât reputația profesională, atât în calitate de funcționar public, cât și în calitate de profesionist, pentru o perioadă nedeterminată.

La capitolul rezonabilitate urmează să se ia în considerație, atât complexitatea cauzei, cât și volumul acțiunilor și activității avocaționale desfășurate, calitatea

acestora, raportul comparativ cu onorariile altor avocați de pe același palier cu cei din cadrul biroului asociat în care, avocatul își desfășoară activitatea, dar și cu experiența, reputația și abilitatea avocatului, manifestate din plin atât prin actele întocmite, cât și prin acțiunile de reprezentare în cadrul ședințelor judecătorești.

Cu privire la complexitatea cauzei supuse examinării judecătorești, aceasta nicidecum nu poate fi apreciată ca fiind de o complexitate minoră, așa cum a apreciat Autoritatea Națională de Integritate în răspunsul din data de 07 aprilie 2021. Pentru examinarea în fond a cauzei a fost necesară analiza a mai multor acte normative și anume: Legea nr. 158-XVI din 04 iulie 2018 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, Legea nr. 155 din 21 iulie 2011 privind Clasificatorul unic al funcțiilor publice, Legea nr. 768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legea nr. 489-XIV din 08 iulie 1999 privind sistemul public de asigurări sociale, Carta nr. 57 din 22 noiembrie 2001 Carta europeană a autonomiei publice locale Raport explicativ, aprobată de Societatea pentru protecția drepturilor întreprinzătorilor din Republica Moldova.

Mai mult ca atât, dacă aceste acte ar fi fost clare în aplicare și nu ar fi determinat întrebări în procesul de implementare a lor, nu ar fi fost nevoie de o lege de interpretare. În pofida acestui fapt, un act normativ de bază care a determinat decizia pe cauza inițiată împotriva Autorității Naționale de Integritate în vederea anulării actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 a fost Legea nr. 120 din 09 iulie 2020 pentru interpretarea art. 25, alin. (2), lit. a) din Legea nr. 158-XVI din 04 iulie 2018 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Această lege de interpretare a explicat interoperabilitatea dintre prevederile a 2 acte normative de bază aplicate de Autoritatea Națională de Integritate la emiterea deciziei sale din actul de constatare contestat și anume cele de la art. 25, alin. (2), lit. a) din Legea nr. 158-XVI din 04 iulie 2018 și de la art. 7, alin. (1), lit. c) și d) din Legea nr. nr. 768-XIV din 02 februarie 2000. Astfel, soluția reglementată de Legea de interpretare nr. 120 din 09 iulie 2020 a venit să confirme logica apărării susținute de avocatul său, încă de la depunerea acțiunii în instanța de judecată.

În temeiul acestei legi de interpretare, de fapt, s-a putut constata că Autoritatea Națională de Integritate nu deține cunoștințe juridice necesare și suficiente nici pentru aplicarea adecvată a principiilor de interpretare a normelor juridice, nici pentru aplicare coroborată corespunzătoare a actelor normative, în general, dar, mai ales a celor din domeniul său de competență. Pe de altă parte, dacă nu ar fi existat un nivel înalt de complexitate a cauzei, cu siguranță, nu ar fi fost necesar un act normativ de interpretare a normelor juridice aplicabile speței, în sensul raportării lor la alte norme juridice. În context, logica juridică și linia de apărare promovată de avocat în cadrul apărării intereselor și drepturilor reclamantei în litigiul vizat împotriva Autorității Naționale de Integritate au coincis cu opinia juridică promovată prin Legea de interpretare nr. 120 din 09 iulie 2020. Prin urmare, serviciile juridice calificate prestate de avocat în respectiva cauză de contencios administrativ au răspuns nivelului înalt de complexitate al cauzei supuse examinării judiciare.

Caracterul necesar și rezonabil al cheltuielilor suportate sunt justificate inclusiv de domeniul specific al litigiului, atât din perspectiva obiectului examinat în fond, cât și a procedurilor de aplicat. Astfel, domeniul litigiului vizează regimul juridic al incompatibilităților, care este unul relativ nou, comparativ cu alte domenii precum cele acoperite de legea civilă, penală sau de alte acte normative a cărora existență este de peste 15 - 20 de ani. Totodată, procesul judiciar s-a desfășurat în albia procedurilor de

contencios administrativ, care, exact în perioada judecării cauzei, s-au aflat în trecere de la un act normativ (Legea contenciosului administrativ) la un alt act normativ mult mai complex și absolut nou (Codul administrativ). Suplimentar procedurilor administrative, litigiului i-au fost aplicabile și procedurile civile în limitele reglementate de legislația de contencios administrativ. Îmbinarea acestor proceduri a necesitat atât cunoștințe înalte a principiilor și normelor de drept procedural civil și de contencios administrativ, cât și abilități de aplicare a acestor principii și norme de procedură. Respectiv, aportul avocatului fiind esențial în această cauză. Astfel, toate actele procesuale necesare întru susținerea drepturilor și intereselor sale (cerere prealabilă, cerere de chemare în judecată, cerere de apel, referințe, opinii la referințe, expuneri de opinie) la toate nivelurile de jurisdicții fond, apel și recurs au fost întocmite exclusiv de către avocat. De asemenea, avocatul a participat la fiecare dintre ședințele judecătorești, care au avut loc la examinarea respectivei cauze judecătorești în fond și apel, recursul decurgând în absența părților.

În cadrul serviciilor juridice calificate prestate avocatul a desfășurat următoarele activități: studierea inițială a materialelor cauzei administrative; identificarea și analiza cadrului normativ și a jurisprudenței, relevante speței; redactarea, coordonarea și depunerea cererii de chemare în judecată în instanța de fond; analiza referinței depuse de către autoritatea pârâtă; redactarea și depunerea expunerii de opinie cu privire la referința Autorității Naționale de Integritate la cererea de chemare în judecată; analiza dispozitivului hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020; redactarea și depunerea cererii de apel nemotivat la 13 aprilie 2020; analiza hotărârii motivate a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020; redactarea și depunerea cererii de apel motivat, la 15 iunie 2020; analiza referinței la apelul depus; redactarea și depunerea opiniei la referința Autorității Naționale de Integritate la apelul motivat; analiza recursului (recursului nemotivat și a recursului motivat) depus de Autoritatea Națională de Integritate; redactarea și depunerea referinței la recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate; analiza încheierii instanței de recurs; participarea la toate ședințele de judecată care au avut loc cu prezența părților; oferirea de consultații și explicații reclamantei cu privire la toate hotărârile judecătorești emise pe cauza dată, cât și pe întregul parcurs al cauzei de contencios administrativ (instanța de fond, apel și recurs); oferirea disponibilității avocatului pentru orice chestiune legate cu litigiul în cauză.

Complexitatea cauzei, cât și desfășurarea procedurilor judiciare au atras implicarea maximă a avocatului pentru o perioadă de aproximativ 2 ani, cauza fiind inițiată la 19 septembrie 2018 și încheiată la 02 decembrie 2020. În condițiile celor relevate supra, nu poate fi negat faptul că anume datorită cunoștințelor și abilităților posedate și aplicate, precum și în rezultatul acțiunilor întreprinse în interesele reclamantei de către avocat, a fost posibilă constatarea prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă a caracterului ilegal al actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018.

Printre criteriile luate în considerare la determinarea cuantumului compensației acordate este și experiența, reputație și abilitatea avocatului. În acest sens, complexitatea cauzei și specificul obiectului litigiului, determinat de un cadru normativ absolut specific și anume cel cu privire la restricțiile și incompatibilitățile funcționarilor publici, raportat la cadrul normativ privind restricțiile și incompatibilitățile aleșilor locali, precum și faptul că litigiul vizează un act administrativ al unei autorități publice specializate Autoritatea Națională de Integritate,

a determinat necesitatea contractării unui avocat cu experiență în domeniul respectiv, dar și cu o reputație profesională recunoscută.

Dovada recunoașterii înaltei calificări atât a Biroului asociat de avocați „Efrim, Roșca și Asociații”, cât și a avocaților din cadrul acestuia este includerea, de-a lungul a câțiva ani consecutivi deja, a acestora în prestigioasele clasamente „Chambers Europe 2019” (2007, 2008, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021) și „The Legal 500” (2018, 2019, 2020, 2021) la categoria „Leading Firms - Europe, Middle East & Africa”² („Firme de frunte - Europa, Orientul Mijlociu și Africa”), în cadrul cărora biroul care a fost poziționat pe palierul II sau III, iar avocații-fondatori Vladislav ROȘCA și Oleg EFRIM - pe palierul I sau, după caz, 2). Avocatul Vladislav Roșca, a fost avocatul din cadrul biroului, care s-a ocupat nemijlocit de cauza sus-menționată. Astfel, a beneficiat de serviciile juridice calificate ale unui avocat cu o experiență profesională de 20 de ani și cu o reputație profesională recunoscută, inclusiv de clasamentele internaționale indicate supra, întrucât Biroul asociat de avocați „Efrim, Roșca și Asociații” se poziționează ca fiind o casă de avocatură notorie pe piața serviciilor de consultanță și reprezentare juridică din Republica Moldova, costul serviciilor juridice prestate în cadrul biroului este prestabilit de echipa acestuia - avocații fondatori, avocații asociați și consultanții antrenați, precum și de portofoliul cauzelor pe care le-a avut în gestiune. Totodată, costul serviciilor juridice prestate sunt absolut comparabile cu costurile serviciilor juridice prestate de avocați din birouri și cabinete de avocați de pe același palier cu avocații din biroul asociat de avocați „Efrim, Roșca și Asociații”.

Cu referire la prevederile normative invocate și coroborate cu circumstanțele speței, cheltuielile de asistență juridică calificată în sumă de 61 233,00 lei au fost suportate în legătură nemijlocită cu emiterea ilegală a actului administrativ contestat, au fost realmente angajate, necesare și rezonabile ca mărime.

Natalia Petcu a relatat că acțiunea inițiată prin prezenta cerere este una în obligare, deoarece se solicită obligarea Autorității Naționale de Integritate să-i compenseze cheltuielile de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică într-un proces judiciar de contencios administrativ anterior, cu emiterea actului administrativ corespunzător în acest sens.

Prin hotărârea din data de 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis acțiunea înaintată de Natalia Petcu, s-a anulat refuzul Autorității Naționale de Integritate nr. 07/1794 din 07 aprilie 2021 de respingere a solicitării de reparare a prejudiciului patrimonial, s-a obligat Autoritatea Națională de Integritate să emită decizia de acordare Nataliei Petcu a despăgubirii în sumă de 61 233,00 lei pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin emiterea unui act administrativ individual ilegal. (f.d. 67,72-85)

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a stabilit că acțiunea înaintată este întemeiată, deoarece Natalia Petcu pretinde repararea prejudiciului material suportat sub formă de cheltuieli de judecată într-un proces anterior, prin care s-a constatat că actul de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 este ilegal. Acest drept al reclamantei este reglementat de art. 2006, alin. (1) din Codul civil în colaborare cu art. 96, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă.

Totodată, instanța de fond a apreciat cheltuielile în mărimea solicitată ca fiind reale, necesare și rezonabile.

La 17 decembrie 2021 Autoritatea Națională de Integritate a depus apel împotriva hotărârii din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, iar la data de

01 aprilie 2022 a prezentat motivarea apelului, cu respectarea termenelor prevăzute de art. 232 din Codul administrativ.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 08 noiembrie 2022 a admis apelul depus de către Autoritatea Națională de Integritate, a casat integral hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și a emis o nouă decizie prin care a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Natalia Petcu. (f.d.115,116-123)

Instanța de apel a concluzionat că suma solicitată a fi încasată cu titlu de cheltuieli judiciare suportate de reclamantă într-un alt litigiu, nu se încadrează în noțiunea de prejudiciu material, prin prisma art. 2006, alin. (1) din Codul civil.

Totodată, instanța de apel a menționat că acțiunea înaintată nu poate fi apreciată prin prisma prevederilor art. 206, alin. (1), lit. b) din Codul administrativ, ca fiind o acțiune în obligare, deoarece acțiunea privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate într-un proces judiciar anterior, nu trebuie să ducă la apariția unui alt litigiu, cu o nouă procedură administrativă și un alt act administrativ individual.

Finalmente, instanța de apel a constatat că prin respingerea acțiunii în obligare, așa cum a fost formulată, Natalia Petcu nu este limitată în dreptul de a formula o cerere de chemare în judecată privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate în procesul anterior, în procedură civilă generală, fără a califica suma respectivă de cheltuieli judiciare ca fiind prejudiciu material cauzat prin emiterea unui act administrativ ilegal, astfel încât nu este necesar de a iniția o altă procedură administrativă în acest sens.

Împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din data de 08 noiembrie 2022 a depus recurs Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, prin care a solicitat casarea deciziei contestate cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea depusă de către Natalia Petcu să fie admisă. (f.d.127-128, 135-137)

În motivarea recursului Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, a menționat că decizia instanței de apel este neîntemeiată și ilegală, ori concluzia precum că suma solicitată cu titlu de cheltuieli de judecată nu se încadrează în noțiunea de prejudiciu material este eronată. Codul civil prevede expres că cheltuielile pe care persoana le suportă la restabilirea dreptului încălcat se consideră prejudiciu.

La caz, Natalia Petcu a suportat o consecință negativă patrimonială ca urmare a emiterii actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, fiind forțată să suporte cheltuielile de asistență juridică menționate, pentru restabilirea drepturilor și intereselor legale, precum și pentru a curma un act ilegal al unei autorități publice împotriva sa. Cheltuielile au fost cauzate prin activitatea administrativă ilegală a Autorității Naționale de Integritate, în lipsa acestor ilegalități prejudiciul nu s-ar fi produs.

Cu referire la concluzia instanței de apel precum că nu există temei legal pentru a admite acțiunea în obligare, este considerată eronată de către recurentă, ori prin prisma art. 10, alin. (2) din Codul administrativ, acordarea despăgubirii pentru prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal se face prin intermediul acțiunii în obligare.

În conformitate cu art. 244, alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 08 noiembrie 2022.

La 11 noiembrie 2022 a notificat, prin intermediul poștei electronice, dispozitivul deciziei, iar la 25 ianuarie 2023 decizia motivată. (verso f.d.124,125)

Prin urmare, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, s-a conformat prevederilor legale și a depus recursul nemotivat la 17 noiembrie 2022 și motivarea acestuia la 24 februarie 2023 în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

La 01 martie 2023 Curtea Supremă de Justiție a expediat autorității intimată copia recursului depus de Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței. Până la examinarea recursului, Autoritatea Națională de Integritate nu și-a valorificat drepturile sale procedurale și nu a depus referință.

La 24 mai 2023, examinând admisibilitatea recursului depus de Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, împotriva deciziei din 08 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a dispus examinarea în fond a acestuia, în complet de cinci judecători.

În conformitate cu art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

La caz, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurente au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, în raport cu argumentele invocate în recurs, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, urmează a fi admis, casată decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond, cu emiterea unei decizii noi de admitere a acțiunii, din motivele ce succed.

Conform art. 248, alin. (1), lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și emite o nouă decizie.

În conformitate cu art. 194, alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Aplicabile litigiului sunt și prevederile art. 244, alin. (2) coroborat cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, care reglementează că, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

La acest capitol, se rețin și dispozițiile art. 22, alin. (1) coroborat cu art. 219, alin. (1) din Codul administrativ, care stipulează că instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

La rândul său alin. (3) al art. 219 din Codul administrativ stipulează că instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

Conform art. 224, alin. (1), lit. c) din Codul administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: în baza unei acțiuni în realizare, obligă la acțiune, tolerare sau inacțiune, dacă o astfel de pretenție a reclamantului este întemeiată.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că unul dintre principiile procedurii de contencios administrativ potrivit art. 36 din Codul administrativ, constituie principiul supremației dreptului, care prevede că instanța de judecată competentă să soluționeze acțiunile în contencios administrativ este obligată să respecte principiul supremației dreptului, în conformitate cu care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui sunt considerate valori supreme și sunt garantate de stat. Instanțele de judecată competente aplică principiul supremației dreptului cu luarea în considerare a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Conform jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului instanța de judecată, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii (cauza Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09 decembrie 1994 §27).

Din materialele dosarului rezultă că Natalia Petcu la 16 martie 2021 a adresat Autorității Naționale de Integritate o cerere, prin care a solicitat repararea integrală a prejudiciului patrimonial suportat pentru serviciile de asistență juridică calificată, în cuantum total de 61 233,00 lei, în cauza de contencios administrativ cu privire la contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 privind încălcarea regimului juridic al incompatibilității, constatat ca fiind ilegal printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă cu emiterea actului administrativ corespunzător.

Autoritatea Națională de Integritate prin scrisoarea nr. 07/1794 din 07 aprilie 2021 a respins solicitarea, considerând că suma de 61 233,00 lei nu poate fi acceptată pe motiv că cuantumul calculat este mult prea mare pentru astfel de litigii și că sub aspectul rezonabilității cheltuielii de asistență juridică, valoarea revendicată este excesivă, ceea ce impune respingerea integrală a pretențiilor formulate în cerere.

Nefiind de acord cu răspunsul Autorității Naționale de Integritate la 11 mai 2021 Natalia Petcu a depus prezenta acțiune, prin care a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 61 233,00 lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani prin hotărârea din data de 23 noiembrie 2021 a admis acțiunea înaintată de Natalia Petcu, a anulat refuzul Autorității Naționale de Integritate nr. 07/1794 din 07 aprilie 2021 și a obligat Autoritatea Națională de Integritate să emită decizia de acordare Nataliei Petcu a despăgubirii în sumă de 61 233,00 lei, pentru prejudiciul patrimonial cauzat prin emiterea unui act administrativ individual ilegal.

Judecând cauza în ordine de apel Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 08 noiembrie 2022 a admis apelul depus de către Autoritatea Națională de Integritate, a casat integral hotărârea din 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și a emis o nouă decizie prin care a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Natalia Petcu.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 08 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, analizând materialele dosarului, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, consideră că soluția dată de către instanța ierarhic inferioară este greșită.

Natalia Petcu a susținut că prezenta cerere este una în obligare, deoarece solicită obligarea Autorității Naționale de Integritate să-i compenseze cheltuielile de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică suportate într-un proces judiciar de contencios administrativ anterior.

Din analiza hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și a deciziei Curții de Apel Chișinău rezultă că instanța de fond a considerat că acțiunea înaintată este una în obligare, pe când instanța de apel a considerat că acțiunea înaintată nu este una în obligare, totodată a menționat că acțiunea privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate într-un proces judiciar anterior, nu trebuie să ducă la apariția unui alt litigiu, cu o nouă procedură administrativă și un alt act administrativ individual, însă urmează să fie examinată în procedură generală.

Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare au avut opinii diferite referitor la felul acțiunii în contencios administrativ înaintată de către Natalia Petcu, deci instanța de recurs, în limitele pretențiilor înaintate și nefiind legată de textul cererii formulate de către Natalia Petcu, urmează să stabilească ce fel de acțiune a înaintat reclamanta.

În acest context, instanța de judecată reiterează că întru soluționarea corectă a litigiului dedus judecății nu poate fi constrânsă, la examinarea litigiului dedus judecății doar prin prisma normelor invocate de către participanții la proces, ci este liberă să le analizeze și în raport cu prevederile relevante pentru soluționarea justă a litigiului dedus judecății, importante fiind argumentele aduse în acest sens.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține prevederile art.17 din Codul administrativ, potrivit căruia drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Natalia Petcu, prin acțiunea înaintată, a solicitat încasarea cheltuielilor de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 61 233,00 lei, suportate în cauza de contencios administrativ cu privire la contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018.

Conform art.206 din Codul administrativ, o acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual (acțiune în contestare); b) obligarea autorității publice să emită un act administrativ individual (acțiune în obligare); c) impunerea la acțiune, la tolerare a acțiunii sau la inacțiune (acțiune în realizare); d) constatarea existenței sau inexistenței unui raport juridic ori nulității unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare); sau e) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ normativ (acțiune de control normativ).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că acțiunea în obligare se depune atunci când autoritatea publică refuză sau nu adoptă un act administrativ pe care este obligat să îl adopte. Pe când acțiunea în realizare se depune atunci când reclamantul, care pretinde că este titularul unui drept subiectiv, solicită instanței să oblige autoritatea publică la respectarea dreptului.

Din materialele dosarului rezultă că Natalia Petcu este titularul unui drept subiectiv exclusiv încălcat de Autoritatea Națională de Integritate și anume dreptul la acordarea despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin activitatea administrativă ilegală.

Prin acțiunea înaintată Natalia Petcu urmărește impunerea/obligarea Autorității Naționale de Integritate să reparare prejudiciul patrimonial suportat pentru serviciile de asistență juridică calificată efectuate în cauza de contencios administrativ cu privire

la contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, constatat ca fiind ilegal printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă.

Prin urmare, impunerea la acțiune a Autorității Naționale de Integritate și anume să achite cheltuielile de judecată suportate de Natalia Petcu într-o altă cauză de contencios administrativ denotă faptul că reclamanta a înaintat o acțiune în realizare.

Natalia Petcu, deși în acțiune a invocat faptul că acțiunea este în obligare, din pretențiile înaintate rezultă că aceasta a solicitat încasarea prejudiciului material suportat într-un alt litigiu, ceea ce atestă faptul că a urmărit scopul de impunere a autorității publice de a respecta dreptul subiectiv al acesteia de reparare a prejudiciului. Faptul că reclamanta solicită emiterea unui act administrativ privind acordarea despăgubirii, acțiunea înaintată nu este o acțiune în obligare prin prisma art. 206, alin. (1), lit. b) din Codul administrativ.

În circumstanțele relatate instanța de recurs reține ca fiind eronată concluzia instanței de fond precum că acțiunea este una în obligare, precum și concluzia instanței de apel precum că acesta pretenție urmează a fi examinată în procedură civilă generală, deoarece această acțiune este una în realizare și se examinează în contencios administrativ.

La fel este greșită și constatarea instanței de apel precum că acțiunea privind încasarea cheltuielilor de judecată suportate într-un proces judiciar anterior, nu trebuie să ducă la apariția unui alt litigiu, cu o nouă procedură administrativă și un alt act administrativ individual, ori potrivit art. 10, alin. (2) din Codul administrativ decizia autorității publice privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciile cauzate prin activitatea administrativă ilegală este un act administrativ individual.

În circumstanțele menționate și constatând că acțiunea înaintată de către Natalia Petcu este una în realizare, instanța de recurs reține că conform art. 208, alin. (4) din Codul administrativ, o acțiune în realizare se admite numai dacă reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere prin care a solicitat realizarea, tolerarea sau omiterea unei acțiuni.

În speță, Natalia Petcu, la 16 martie 2021, s-a adresat Autorității Naționale de Integritate o cerere, prin care a solicitat repararea integrală a prejudiciului patrimonial suportat pentru serviciile de asistență juridică calificată, în cuantum total de 61 233,00 lei.

Autoritatea Națională de Integritate prin scrisoarea nr. 07/1794 din 07 aprilie 2021 a respins solicitarea, considerând că suma de 61 233,00 lei nu poate fi acceptată pe motiv că cuantumul calculat este mult prea mare pentru astfel de litigii.

Reieșind din circumstanțele enunțate, instanța de recurs notează că acțiunea în judecată a fost precedată de adresarea cu cerere către autoritatea publică emitentă, din care considerente rezultă că a fost respectată procedura prevăzută de art.208 din Codul administrativ.

Analizând circumstanțele speței în coraport cu normele legale citate, și dat fiind faptul că un termen pentru a înainta acțiune în realizare nu este prevăzut de Codul administrativ instanța de recurs va trece la analiza fondului cauzei.

Referitor la substanța problemei disputate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că Natalia Petcu a solicitat compensarea prejudiciului patrimonial, cauzat în rezultatul suportării cheltuielilor de asistență juridică într-un proces de judecată examinat anterior apărut între aceasta și Autoritatea Națională de Integritate.

Astfel, actele cauzei atestă că Autoritatea Națională de Integritate a emis în privința Nataliei Petcu actul de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020, acțiunea depusă de către Natalia Petcu privind contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 a fost respinsă ca neîntemeiată. (f.d. 18-26)

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 23 septembrie 2020 a casat hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020 și a pronunțat o nouă hotărâre prin care a admis acțiunea Nataliei Petcu și a anulat actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților. (f.d. 30-34)

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 02 decembrie 2020, recursul depus de către Autoritatea Națională de Integritate a fost declarat inadmisibil. (f.d. 36-39)

Natalia Petcu, în cadrul examinării acțiunii în contencios administrativ depusă împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la anularea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, a fost asistată de avocatul Vladislav Roșca, responsabilitățile căruia au fost stabilite prin contractul nr. 354/18 din 19 septembrie 2018 privind acordarea serviciilor de asistență juridică. (f.d. 16-17)

Potrivit bonurilor de plată YL 174086 din 19 septembrie 2018 și QL 029379 din 20 noiembrie 2020 Natalia Petcu a achitat onorariul avocatului, conform contractului încheiat între părți, în sumă totală de 61 233,00 lei. (f.d.46-47)

Autoritatea Națională de Integritate a refuzat acordarea compensației solicitate, motivând că cuantumul calculat este mult prea mare pentru astfel de categorii de litigii. Categoria cauzei nu necesită efortul maxim al avocatului, litigiul nefiind unul substanțial și complex.

Instanța de recurs reține prevederile de art. 53, alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

La rândul său și Codul civil la art. 2006, alin. (1) expres prevede că prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave.

Prin urmare, obligația constituțională de a repara prejudiciul material cauzat revine autorității publice, după anularea actului administrativ de către instanța de judecată. Autoritatea publică trebuie să se conformeze hotărârii judecătorești, inclusiv prin achitarea prejudiciilor cauzate.

Din analiza deciziei motivate a Curții de Apel Chișinău rezultă că acțiunea a fost respins ca neîntemeiată, deoarece suma solicitată spre încasare, cu titlu de cheltuieli judiciare suportate, nu se încadrează în noțiunea de prejudiciu material prin prisma art. 2006, alin. (1) din Codul civil.

Această concluzie a instanței de apel este apreciată de către instanța de recurs ca eronată, ori legislatorul prin art. 53 din Constituție și art. 2006, alin. (1) din Codul civil a consacrat dreptul persoanei de ași apăra drepturile subiective lezate printr-un act administrativ. Cheltuielile de judecată suportate de către Natalia Petcu într-un litigiu, prin care s-a constatat că activitatea administrativă a Autorității Naționale de Integritate

a fost desfășurată ilegal și a fost anulat actul administrativ individual defavorabil recurenteii reprezintă prejudiciu material cauzat printr-un act administrativ ilegal.

Prin urmare, prejudiciul material suportat de către Natalia Petcu, format din cheltuielile de asistență juridică, a apărut în urma emiterii de către autoritatea publică a actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, constatat a fi ilegal și anulat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă.

Conform art. 96, alin. (1) și alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

În acest context completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că prevederile art. 2006, alin. (1) din Codul civil în coroborare cu art. 96, alin. (1) și alin. (1¹) din Codul de procedură civilă reglementează dreptul Nataliei Petcu, care a avut câștig de cauză, la compensarea prejudiciului material suportat pentru serviciile de asistență juridică de către Autoritatea Națională de Integritate, care a pierdut procesul.

Autorității Naționale de Integritate a respins această solicitare a Nataliei Petcu menționând că cuantumul solicitat de către Natalia Petcu cu titlul de cheltuieli pentru asistență juridică este mult prea mare pentru astfel de categorii de litigii.

Referitor la acest argument instanța de recurs menționează că conforma art. 63, alin. (1) și (2) din Legea nr. 1260-XV din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice. Mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi schimbată de autoritățile publice sau de instanța de judecată.

Deși, norma menționată nu oferă posibilitatea instanței de judecată de a schimba mărimea onorariului, prin prisma art. 96, alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Conform pct.15-17 din Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia Consiliului Uniunii avocaților nr.2 din 30 martie 2012, pornind de la practica CEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației

dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, stabilește diapazonul rezonabil și recomandabil pentru mărimea tarifelor orare ale avocaților între 50 și 150 euro pe oră, cu specificarea libertății avocaților de a stabili tarifele și în afara diapazonului prin înțelegerea părților.

Potrivit aceluiași act, avocații pot opta pentru tarife fixe, care se pot determina în dependență de întreaga procedură de acordare a asistenței juridice, fie de anumite etape procedurale. Mărimea onorariilor se coordonează cu clienții.

În speță, potrivit pct. 5.1. din contractul de acordare a asistenței juridice din 19 septembrie 2018, avocatul Vladislav Roșca și Natalia Petcu au stabilit de comun acord onorariul în sumă fixă și anume de 1 000 euro pentru fiecare etapă procesuală la reprezentarea intereselor în instanțe judecătorești.

Completul de judecată menționează că reducerea onorariului avocațial poate avea loc cu titlu de excepție și doar atunci când acesta este vădit disproporționat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată de avocat, excepție care la caz nu a fost constatată, ori cheltuielile au fost reale, necesare și rezonabile.

Pentru a face dovada cheltuielilor suportate Natalia Petcu la cererea de chemare în judecată a prezentat copia bonurilor de plată seria YL nr. 174086 din 19 septembrie 2018 și seria QL nr. 029379 din 20 noiembrie 2020 în temeiul cărora a fost realizată plata serviciilor în contul Biroului asociat de avocați „Efrim, Roșca și Asociații” suma de 61 233,00 lei. (f.d. 46-47)

La fel a prezentat listă detaliată a activităților și acțiunilor realizate de avocatul Vladislav Roșca. Potrivit listei detaliate avocatul Vladislav Roșca a avut activități pe grade de jurisdicție și anume în instanța de fond studierea inițială a materialelor cauzei administrative cu privire la actul de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, identificarea și analiza cadrului normativ și a jurisprudenței, relevante speței, redactarea, coordonarea și depunerea cererii de chemare în judecată în instanța de fond, pentru anularea actului de constatare al Autorității Naționale de Integritate, analiza referinței depuse de către Autoritatea Națională de Integritate, redactarea și depunerea expunerii de opinie cu privire la referință Autorității Naționale de Integritate la cererea de chemare în judecată, analiza hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020 motivate și explicarea acesteia Nataliei Petcu, participare la toate ședințele de judecată fixate pentru examinarea cauzei în instanța de fond. În instanța de apel redactarea și depunerea cererii de apel nemotivat, analiza hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 05 martie 2020 motivate, redactarea și depunerea cererii de apel motivat, analiza referinței Autorității Naționale de Integritate la apelul depus, redactarea și depunerea opiniei la referința Autorității Naționale de Integritate la apel, analiza deciziei Curții de Apel Chișinău din 23 septembrie 2020 și explicarea acesteia Nataliei Petcu, participare la toate ședințele de judecată fixate pentru examinarea cauzei în instanța de judecată. În instanța de recurs analiza recursului nemotivat și motivat depus de Autoritatea Națională de Integritate, redactarea și depunerea referinței la recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate. La fel a avut și activități generale precum oferirea de consultații și explicații reclamantei cu privire la actele procedurale întocmite în cadrul procesului judiciar pe acțiunea inițiată în vederea anulării actului

de constatare al Autorității Naționale de Integritate nr. 08/08 din 05 septembrie 2018, oferirea disponibilității avocatului pentru orice chestiune legată cu litigiul în cauză. (f.d. 14)

Prin urmare, instanța de recurs reține că cheltuielile erau necesare pentru a asigura și a garanta Nataliei Petcu dreptul la asistență juridică profesională, au fost real suportate de către Natalia Petcu și rezonabile, ori actele cauzei atestă că în cadrul soluționării litigiului a avut nevoie de asistență juridică profesională, iar avocatul Vladislav Roșca a întreprins toate acțiunile necesare în vederea apărării intereselor Nataliei Petcu și drept urmare a avut câștig de cauză.

Totodată, completul de judecată reține că cauza de contencios administrativ în care se contestă un act administrativ al Autorității Naționale de Integritate privind încălcarea regimului juridic al incompatibilităților este de o complexitate sporită, problemele ridicate în fața instanțelor de judecată au fost dificile.

Argumentul Autorității Naționale de Integritate, precum că cauza menționată este de complexitate minoră, este respins de către instanța de recurs și din considerentul că actul normativ care a stat la baza anulării actului de constatare a fost o lege de interpretare a art. 25, alin. (2), lit. a) din Legea nr. 158-XVI din 04 iulie 2018, care a explicat aplicativitatea dintre două norme de bază aplicate de către Autoritatea Națională de Integritate la emiterea actului administrativ, constatat a fi ilegal.

Mai mult litigiul a fost examinat în perioada de tranziție ca urmare a intrării în vigoare a Codului administrativ, care este un act normativ absolut nou și mult mai complex decât Legea contenciosului administrativ.

Prin urmare, serviciile juridice calificate prestate de avocatul Vladislav Roșca în respectiva cauză de contencios administrativ au răspuns nivelului înalt de complexitate al cauzei supuse examinării judiciare.

În urma celor constatate instanța de recurs menționează că cheltuielile suportate de către Natalia Petcu în cadrul examinării cauzei de contencios administrativ intentată la acțiunea acesteia împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la contestarea actului administrativ, în mărime de 61 233,00 lei sunt reale, necesare și rezonabile.

În temeiul celor expuse, completul de judecată conchide că pretenția Nataliei Petcu cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată sub forma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 61 233,00 lei, suportate în cauza de contencios administrativ cu privire la contestarea actului de constatare nr. 08/08 din 05 septembrie 2018 privind încălcarea regimului juridic al incompatibilității, constatat ca fiind ilegal printr-o hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă este întemeiată și urmează a fi admisă integral.

Având în vedere raționamentele abordate supra, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, instanțele inferioare au aplicat eronat normele de drept procedural și material, nu au cercetat sub toate aspectele probele anexate la materialele cauzei și nu au dat apreciere tuturor argumentelor invocate de către participanții la proces, motiv pentru care urmează să fie admis recursul depus de către Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca, casată decizia din 08 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani cu emiterea unei noi decizii privind admiterea cererii de chemare în judecată depuse de Natalia Petcu.

În această consecvență, completul de judecată învederează că soluția asupra fondului cauzei, la care a ajuns instanța de recurs, este compatibilă cu prevederile

articolului 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, fiind prevăzută de art. 248, alin. (1) lit. c) din Codul administrativ.

În conformitate cu art. 248, alin. (1), lit. c) și art. 224, alin. (1), lit. c) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de către Natalia Petcu, reprezentată de avocatul Vladislav Roșca.

Se casează decizia din 08 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din data de 23 noiembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani adoptate în cauza de contencios administrativ, intentată la acțiunea în realizare depusă de către Natalia Petcu împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate sub formă de cheltuieli de asistență juridică și se emite o nouă decizie, prin care:

Se admite acțiunea depusă de către Natalia Petcu împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată suportate sub formă de cheltuieli de asistență juridică.

Se încasează din contul Autorității Naționale de Integritate în beneficiul Nataliei Petcu suma de 61 233,00 (șaizeci și unu mii două sute treizeci și trei) lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Mariana Pitic

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Oxana Parfeni